

Vejsze

Természetes vízből származó hal ritkán kerül az asztalunkra, és az állatorvos is inkább csak a boncasztalon találkozik vele, ha olyan katasztrófa történik, mint az 1991-es balatoni angolnapusztulás, vagy a 2000-ben bekövetkezett tiszai cián- és nehézfém-szennyezés. A természetes vizek szabályozása, az erőművek, tározók építése, az ipari, közösségi és mezőgazdasági szennyezés, a partok beépítése, a vizek üdülési célú használata mind hozzájárultak az egykori halbőség megszűnéséhez.

Míg az ősi vadászati módok közül néhány reneszánszát éli, a halászat a gazdaságokba szorul, és hagyományos eszközei közül jó néhány múzeumi érdekességgé válik. Ezek közé tartozik a rekesztő halászat Eurázsia-szerte használt egyik legősibb eszköze, a vejsze is. HERMANN OTTÓ a 12–13. századi iratokat vizsgálva meglepődött a halastó gyakori említésén. Nehezen volt hihető, hogy ilyen sűrűséggel forduljanak elő. Hamarosan fel is ismerte, hogy a fordítás pontatlan: a latin szövegkörnyezetben többféle alakban emlegetett „vejsz” a „nádból vagy vesszőből készült, falakat és tévesztőket alkotó halfogó szerszámmra” utal. Ezzel az alkalmatossággal ugyanis kis tavakat lehetett elrekeszteni folyó- vagy állóvizekben az ún. vejszehelyeken. A hal iránytartó tulajdonságára építő szerszám terelője elzárta a hal útját, amely így a tágasabb benti „tévesztőkbe” jutott. Az átbújót kereső hal egyre szűkebb csatornákon végül a kürtöbe szorult, onnét nem tudott kiszabadulni.

A vejsze ősi voltát és elterjedtségét bizonyítja az is, hogy bár nevét leginkább a Volga-menti finnugor múlthoz kötik, török eredete is felmerült, és egyes vidékeken a részeit jelölő kifejezéseket (pl. lész, pelőce) a szlávoktól kölcsönözték. A vejsz(e) szó már az ómagyar oklevelekben is előfordul hely megjelölésére, és később gyakran – főként a mai Győr-Moson-Sopron megye területén – helységnevekben is, hiszen ez a vidék kiemelkedően jó halászati lehetőségeket kínált. A képen látható eszközt azonban nem itt, hanem a Békés megyei – és nevét a vejszéről nyerő – Vésztő szomszédságában fekvő Mágor történelmi emlékhelyén építették meg.

A vejsze nemcsak nálunk, hanem az oroszoknál is uralkodó ajándékká emelkedett, hiszen aki használta, az rendelkezett birtokkal és mellette joggal arra, hogy a vizek hasznát élvezze, jelen legyen a vejsze kürtőjének kiürítésekor, ami szákkal történt, és hazavigye a gazdag zsákmányt.

Orbán Éva

FŐSZERKESZTŐ / EDITOR-IN-CHIEF

Dr. BALKA Gyula

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG / EDITORIAL BOARD

Dr. Abonyi Tamás
 Dr. Balka Gyula (elnök), Dr. Bíró Ferenc
 Dr. Búza László, Dr. Dunay Miklós
 Dr. Farkas Róbert, Dr. Fekete Sándor György
 Dr. Fodor László, Dr. Gál János
 Dr. Gálfi Péter, Dr. Gönczi Gábor
 Dr. Jakab Csaba, Dr. Jerzele Ákos
 Dr. Laczay Péter, Dr. Manczur Ferenc
 Dr. Molnár Viktor, Dr. Nagy Béla
 Dr. Nemes Imre, Dr. Németh Tibor
 Dr. Ózsvári László, Dr. Sályi Gábor
 Dr. Seregi János, Dr. Solti László
 Dr. Sótonyi Péter, Dr. Szieberth István
 Dr. Tóth Balázs, †Dr. Tuboly Tamás
 Dr. Varga János, Dr. Vetési Ferenc
 Dr. Visnyei László, Dr. Vörös Károly

OLVASÓSZERKESZTŐ

Sík Júlia

SZERKESZTŐSÉGI TITKÁR

Tóth Zsuzsanna

SZERKESZTŐSÉG / EDITORIAL OFFICE

H-1078 Budapest, István u. 2. Hungary
 Levélcím: 1400 Budapest 7. Pf. 2.
 Telefon/fax: (36-1) 341-3023
 Internet: <http://www.univet.hu/mal>
 E-mail: mal@aotk.szie.hu

KIADÓ / PUBLISHER

Herman Ottó Intézet
 H-1223 Budapest, Park u. 2.
 Telefon: (36-1) 36-28-100
 Telefax: (36-1) 36-28-104
 Internet: www.agrarlapok.hu
 E-mail: info@agrarlapok.hu
 Felelős kiadó:
 DR. MEZŐSZENTGYÖRGYI DÁVID főigazgató

HIRDETÉSEK FELVÉTELE

Telefon: 06-20 996-9239, 06-13 628 114
 Telefax: (36-1) 470-0410
 E-mail: info@agrarlapok.hu

Minden jog fenntartva. A lapból értesüléseket átvenni csak a Magyar Állatorvosok Lapjára való hivatkozással lehet. A hirdetések és egyéb reklámkiadványok tartalmáért a kiadó felelősséget nem vállal.

LAPTERV

made by zwoelf – www.zwoelf.hu

TERVEZŐSZERKESZTŐ

Borbola Viktória

NYOMÁS

Generál Nyomda Kft.
 6728 Szeged, Kollégiumi út 11/H

INDEX: 25531
 HU ISSN 0025-004X

LAPTULAJDONOS

KIADÓ

